

Начало

България

Избори 2005

Бизнес

Балкани

Свят

Европа

Общество

Специални
Проекти

Справочник

Форум

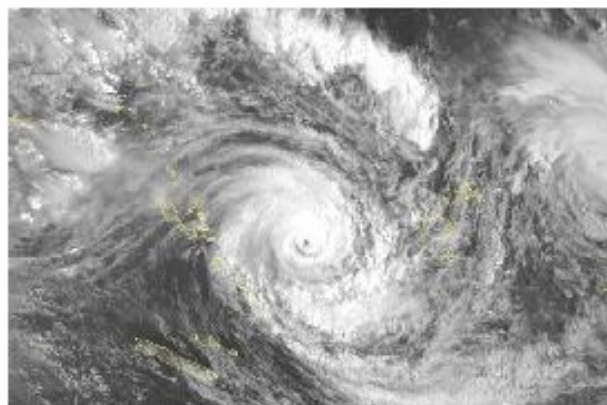
Контакти

Това не е последното кошмарно лято*Какво ще става с климата в България в следващите 100 години***Красен Николов**

20 Септември 2005

България преживя едно ужасно лято. Наводненията причиниха щети за около 1 милиард лева, убиха 10 души и разрушиха пътища и къщи в над 40 общини. Но това, което се случи, е само бегло напомняне на природата за себе си. Що се отнася до това, което предстои, то по-скоро прилича на неспокоен сън на Хичкок.

Факти за климата в България

Върху България влияят основно три глобални климатични фактора – океанските течения Ел Ниньо в Индийския океан, Гълстрийм в Атлантическия и движението на северните атмосферни маси. Всяко едно колебание в тяхното движение в следствие на глобалните промени на климата се отразява и върху местния климат в страната ни.

За целия XX век глобалната температура се е повишила с 1 градус, като тенденцията е затоплянето да продължи през XXI век, но вече с много по-високи темпове.

Според изследванията на климатолога към БАН Веселин Александров, през изминалото столетие климатичните изменения на наша територия копират глобалните. Минималните температури в страната са се повишили с 0,6° за последните 100 години, а максималните са се повишили със средно 0,4°.

До 70-те години на миналия век югоизточната част на Балканския полуостров се е намирала в период на захлаждане, но от началото на 80-те години настъпва затопляне, което ще продължи и след края на XXI век.

Климатолозите в БАН започват да регистрират и първите рекорди – 1994 и 2000-та са години, в които измерените средни температури са рекордни за целия век, а за периода от 1997 до 2004 средните температури в България значително са превишили измерените за целия XX-ти век. Това подсказва настъпване на...

апокалипсис сега, утре и вдругиден

Климатолозите от БАН до този момент са разиграли около 40 възможни сценария за промяна на времето в България през следващите 100 години и всеки един от тях е отчел значително затопляне на климата в страната. Най-оптимистичните прогнози са през 20-те години на XXI век средното увеличение по живачната скала да бъде с 0,2°, най-песимистичните са за увеличение от 0,6°.

През 50-те години на този век прогнозите за повишение на средногодишните температури са с оптимистичен вариант от 0,6° до песимистичен 1,9°. Това означава повишение за половин век два пъти по-голямо отколкото за цялото изминало столетие. Но най-страшното ще видят две поколения след нашето в края на XXI век, когато учените предричат песимистичен вариант от 6° повишение на средногодишните температури.

"Тези сценарии не претендират за особена точност, защото с течение на времето много от зададените стойности се променят, а някои от тях няма как да бъдат измерени", разказва Веселин Александров. Така в началото на 80-те години климатолозите са разиграли сценарии, според които до края на XXI век повишението на температурата ще бъде 2°, но само 20 години по-късно британски учени предричат три пъти по-висок темп на увеличение на температурите, който в най-кошмарните си варианти достига почти до 7° за 100 години.

Как науката тълкува тези прогнози?

"Увеличението на температурата означава и увеличение на екстремалните метеорологични явления", казва климатологът Веселин Александров. Според него през следващите години хората ще станат свидетели на много повече смерчове (това е българският вариант на торнадото), бури, жеги, редуващи се с наводнения.

"Факт е, че в последните няколко години станахме свидетели на много повече екстремни явления. Щатските климатолози вече констатираха увеличение в появата на урагани и торнада през последните години. Тази тенденция ще продължава. Това, което се случи в България, също беше екстремно и не можеше да бъде предвидено по-рано, но то спазва една тенденция, която е факт. Две години по-рано станахме свидетели на подобни наводнения в Централна Европа, докато в България имаше горски пожари, причинени от сушата. Сега тук има наводнения, а в Португалия има голяма суша", посочва Александров.

Основният ефект при покачване на температурите е създаване на области в атмосферата с голямо различие в атмосферното налягане. Атмосферата се опитва да уравни стойностите на налягането и се получава силно протичане на въздух от зона с по-високо налягане към такава с по-малко и колкото е по-висока разликата, толкова са по-силни създадените въздушни течения. След което те се завихрят в местни бури, циклони или урагани в зависимост от мащаба на атмосферният фронт и мястото на възникване.

Именно при повишение на средната температура се получават големи атмосферни разлики в налягането над различни области и съответно по-силни бури.

Другият основен ефект от повишаването на температурите ще бъде още по-неприятен – засушаване. Очаква се валежите през 20-те години да намалееят с около 10 процента, през 50-те с около 15%, а през 80-те години от 30 до 40 процента, което води до намаляване на общия воден резерв на страната с аналогични стойности. А като се има предвид как водното богатство на България се управлява в момента, не ни чакат добри дни.

В момента измерената средногодишна температура за страната е 14°. При развитие на песимистичния вариант тя ще стане около 20 градуса в края на века, което ще промени характеристиките на нашия климат и от умерен континентален той ще премине по-скоро към субтропичния. Но това няма да е валидно за цялата страна, а ще означава по-скоро разместване на мозайката на климатоложките области в страната. Тоест, климатът в Мизия ще стане като този в Петрич, а този в Петрич като климата в централна Гърция. Това е неизбежно и единственият начин, по който може да се противодейства, е хората да се приспособят към промените.

Борбата срещу парниковия ефект е загубена кауза

Причините за повишаването на температурите на Земята са три – природният фактор, човешкият фактор и космическият. Основен се смята т.нар. тропогенен фактор или въздействието на човека върху планетата.

Борбата срещу парниковия ефект е загубена кауза според учените и причините за това са две. Първата и най-важната от тях е, че този атмосферен ефект съществува откакто го има човечеството и още повече, той е основната причина *homo sapiens* изобщо да го има. Измерено е, че без него средните температури на Земята биха спаднали с 33°, което означава средна годишна температура на планетата около -20°. Лошото в случая е, че изхвърляните в атмосферата газове от промишлеността и автомобилите са усилили в значителна степен влиянието му.

Наличието във въздуха на газове с голяма продължителност на действие като въглеродния диоксид (от 5 до 200 години период на разпад), фреоните (от 10 000 до 50 000 години) и метан, означава, че дори в тази секунда големите индустриални сили да се споразумеят и всички замърсители спрат работа, глобалното затопляне ще продължи.

Сред периодичните космическите фактори, които влияят върху затоплянето, са прецесията (промяната на наклона на земната ос), но той е пренебрежим, тъй като става в период от средно 25 000 години. Друга причина са циклите на слънчевата активност, като периодът им от минимум до максимум е средно 14 години, но те не могат да обяснят тенденция с продължителност над 100 години. Третата възможна причина е промяна в самото Слънце. Учените обаче са категорични, че основната причина е човешката дейност.

Глобални последици

Една от основните последици от глобалното затопляне е топенето на ледените шапки. При този процес от ледниците в океана се влива вода с по-ниска температура и по-малка концентрация на натриев хлорид, т.е. сол. Тези процеси влияят върху едни от основните климатични регулатори на Земята – океанските течения. Така топенето на ледовете около Гренландия влияе върху най-големия климатичен регулатор в централните и северните части на Атлантическия океан – топлото океанско течение Гълфстрийм.

Комисията по климата към ООН е дала прогноза, че до края на XXI век или малко след неговия край, това океанско течение ще изчезне, донасяйки жестоки студове на по източните брегове на Мексико и САЩ, както и в Западна Европа и Скандинавския полуостров. Неговото спиране ще повлияе и върху климата на цялата планета като учените прогнозируют, че ледените шапки в северното полукълбо ще се регенерират и дори ще увеличат площта си. Това до известна степен ще подейства като спирачка на процесите на затопляне, но няма да ги спре напълно и то ще продължи и през следващия век.

А какво ще се случи след утрешния ден...това ще го каже Емел Етем.